

Escoles a temps complet

La Fundació Jaume Bofill constata que a nivell internacional hi ha una emergència de nous criteris d'organització escolar basats en el concepte d'escola a temps complet. En aquest article us resumim el seu estudi.

En aquests darrers anys, la jornada escolar a Catalunya, que tradicionalment estava partida en sessions de matí i tarda, s'ha posat en qüestió des de diferents àmbits de la comunitat educativa. Motivacions pedagògiques, socials, econòmiques i polítiques [han conduït un debat](#) sobre l'adequació d'aquest horari a la realitat actual, i que ha derivat en la substitució de la jornada partida per la jornada matinal contínua en la majoria de centres públics d'educació secundària i en un nombre reduït de centres de primària.

La [Fundació Jaume Bofill](#) en el seu estudi [Escola a temps complet. Cap a un model d'educació compartida](#) constata que, a nivell internacional, la tendència de canvi més generalitzada ha estat reorganitzar i ampliar el temps d'estada de l'alumnat en els centres escolars, amb el doble objectiu: de reduir les desigualtats educatives i assolir majors nivells d'èxit escolar i d'equitat, i alhora adaptar l'escola a la realitat social i familiar actual.

En la majoria de casos, l'escola a temps complet no es tracta només d'ampliar el temps que l'alumnat dedica a les activitats lectives, sinó de concebre l'espai escolar des d'una perspectiva holística, integrant el temps lectiu i no lectiu, buscant la implicació de l'entorn socioeducatiu de l'escola, i desenvolupant noves pràctiques en el marc de la societat de la informació i la cultura digital.

El temps no lectiu, un dels millors moments per educar

A Catalunya hi ha un gran nombre d'agents i equipaments, com les [instal·lacions juvenils](#), que promouen activitats complementàries i de [lleure educatiu](#). Hi ha una elevada heterogeneïtat tant en el tipus d'oferta com d'actors, amb un paper important de les famílies com a agents promotors i amb una forta presència de la iniciativa social. Així, les activitats complementàries i extraescolars organitzades per les AMPA, els centres escolars o altres entitats (com les [colònies](#) o les activitats esportives i culturals) es desenvolupen des de diversos models organitzatius i enfocaments institucionals, [segons el Síndic de Greuges de Catalunya](#)

Malgrat ser considerat no formal, el lleure educatiu forma part de la vida quotidiana d'un gran nombre d'infants. I les activitats fora de l'horari lectiu estan adquirint cada vegada més significació i reconeixement educatiu, polític i social. [El dret dels infants al lleure](#) i a participar en les activitats culturals, artístiques, recreatives i d'esplai és reconegut per la [Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant](#), que també estableix el deure de les administracions de fer-ho possible.

No obstant això, les dades de participació també mostren que [encara hi ha importants desigualtats socials i territorials que condicionen l'accés dels infants a aquestes oportunitats educatives](#). La compactació horària als instituts de Secundària ha generat encara més dificultats per garantir l'oferta de servei de menjador i d'activitats no lectives. A Catalunya la implantació d'aquest model d'educació a temps complet hauria de passar necessàriament pel reconeixement (oficialment recollit en les normatives educatives) de la [importància de les activitats no formals en els processos d'aprenentatge](#) i garantir-ne l'accés equitatiu.

La millora de la qualitat educativa i l'interès de concebre l'educació en un sentit més ampli que el merament instructiu ha fet adreçar l'obertura de les escoles cap al seu entorn i cap a la incorporació d'activitats no formals i informals en l'educació escolar. La idea és complementar, d'una manera

més o menys integrada, l'ensenyament curricular amb l'educació de temps lliure i les activitats culturals o esportives, establint un sistema de relacions amb l'escola al centre, de manera que es dóna organicitat i coherència als processos formatius. L'extensió del temps lectiu no ha de ser un simple afegit de temps, sinó que ha de formar part d'un pla de reforma pedagògic coherent.

L'educació a temps complet, una tendència internacional

Molts països concedeixen una importància creixent a les activitats que donen suport a l'aprenentatge i l'educació fora de la jornada escolar formal, i l'oferta d'activitats extracurriculars tant a l'escola com en altres espais ha augmentat contínuament en els últims anys. Es tracta d'oferir activitats suplementàries, no duplicades, de l'ensenyament curricular. L'objectiu és, per tant, estendre les oportunitats educatives i, malgrat que no es tracta d'activitats obligatòries, en molts països s'estan buscant vies per garantir l'accés a tothom sense que la situació econòmica de les famílies sigui un obstacle. Es diferencien dos tipus d'activitats: les que es realitzen com a reforç o suport a l'aprenentatge i les que tenen un caràcter esportiu, de lleure o cultural.

Pel que fa a les activitats de complement a l'aprenentatge formal, s'ha comprovat que les activitats educatives fora d'horari lectiu milloren els resultats escolars. Respecte al lleure educatiu, diversos estudis demostren els beneficis de la realització d'aquest tipus d'activitats, com ara el fet que contribueixen a assolir un desenvolupament personal més complet i integral (esforç, organització, relació social, etc.) i a desenvolupar habilitats i competències.

Les activitats no formals permeten, entre altres coses, experimentar amb noves i diferents possibilitats per a l'aprenentatge i el desenvolupament, tant dins com fora de les àrees temàtiques del currículum escolar. Per tal d'aprofitar el seu potencial educatiu, una de les tendències internacionals més rellevant és la creació de projectes educatius que transcendeixin la distinció i la separació entre les activitats lectives i no lectives.

Es tracta que ambdós tipus d'activitats (lectives i no lectives) estiguin relacionades entre si i formin part d'un mateix marc conceptual i organitzatiu, creant un ambient d'aprenentatge coherent i integrat. En aquesta línia, [l'OCDE](#) insisteix en la necessitat de crear entorns que combinin enfocaments i escenaris d'aprenentatge -escolars i no escolars-, sense que l'escola perdi el seu lloc central com a institució educativa. El repte és unir elements formals i no formals.

Font: [Escola a temps complet. Cap a un model d'educació compartida](#)

Potser t'interessa: [Les colònies, una tradició molt actual](#), [Temps de lleure, temps d'aprenentatge](#), [El sector del lleure educatiu no s'atura](#), [El Síndic denuncia que encara existeixen grans desigualtats en l'accés al lleure](#) .